

Nodarbības tēma	Kriminālatbildība
Mērķis	✓ Izprast atšķirību starp kaitīgu un nelikumīgu saturu. ✓ Pilnveidot zināšanas par sodiem, kas tiek piemēroti par pārkāpumiem interneta vidē.
Nodarbības gaita	1. Katrs skolēns saņem atgādni "Kaitīgs un nelikumīgs saturs" un izlasa to. Atgādnē skolēni atzīmē svarīgāko informāciju (!); līdz šim nezināmo informāciju (!!); informāciju, kuru vēlas izziņāt detalizētāk (!!!). Saruna klasē, pārrunājot atgādnē ietvertu svarīgāko informāciju, kā arī – ko skolēni vēlas izziņāt sīkāk. 2. Skolēni sadalās pāros un definē vienu ar atgādnē saturu saistītu sarunas tematu, ko vēlas apspriest. 3. Katrs pāra dalībnieks divas minūtes izsaka savas domas par izvēlēto tematu. Nosacījums – otrs pāra dalībnieks nedrīkst pārtraukt runātāju šo divu minūšu laikā. 4. Kad skolēns savu viedokli ir izteicis, klausītājs aizpilda 1. darba lapas 1. daļu. Tad savu viedokli divas minūtes izsaka otrs pāra dalībnieks, bet pirmais runātājs klausās un aizpilda savā darba lapā 1. daļu. 5. 3 minūtes abi pāra dalībnieki aizpilda darba lapas 2. daļu. 6. Galvenās atziņas tiek pārrunātas kopīgi klasē.

Sarunas protokols

1. darba lapa

Sarunas tēma _____

1. Pārskats par sarunas partnera teikto

Es sarunājos ar _____ (vārds).

Viņa/viņš izteica ļoti interesantu domu _____

Īpaši nozīmīga man šķita frāze _____

Man patika, kā _____

Rezumējot dzirdēto, man šķiet, ka _____

2. Pārskats par sarunu

Šī ir interesanta tēma, jo _____

Mums abiem šķiet, ka _____

Mūsu domas atšķiras / neatšķiras, jo _____

Es vēlētos turpināt šo sarunu, jo _____

Es secinu, ka _____

Kaitīgs un nelikumīgs saturs

Kaitīgs saturs – ietver jebkāda veida informāciju, kas var nodarīt reālu kaitējumu cilvēkiem, īpaši bērniem un pusaudžiem. Šis saturs var veicināt bīstamu uzvedību, kaitēt fiziskajai vai garīgajai veselībai vai radīt sociālus draudus.

Latvijā atbildība par pārkāpumiem (arī internetā) tiek iedalīta administratīvos vai krimināli sodāmos pārkāpumos.

Nelikumīgs (nelegāls) saturs – jebkāda informācija vai darbība, kas neatbilst valsts vai Eiropas Savienības normatīvajiem aktiem un par kā radīšanu vai izplatīšanu tiek saņemts sods. Piemēram, bērnu seksuālas izmantošanas materiāli, terorismu veicinošs saturs, naida runa, autortiesību pārkāpumi u.c.

Administratīvie pārkāpumi iestājas par:

- kibermobingu;
- huligānismu – vardarbīgu materiālu izplatīšanu, apsūkāšanos, lamāšanos;
- autortiesību pārkāpumiem.

Kriminālatbildība iestājas par:

- kibermobingu, ja cietušais novests līdz pašnāvībai;
- neslavas celšanu;
- nelikumīgām darbībām ar citas personas datiem;
- draudiem izdarīt slepkavību vai smagus miesas bojājumus;
- vajāšanu (vairākkārtēju vai ilgstošu citas personas izsekošanu, novērošanu, draudu izteikšanu šai personai vai nevēlamu saziņu ar šo personu);
- nepilngadīgu personu kailfoto uzglabāšanu un izplatīšanu;
- ar autortiesībām aizsargātu materiālu izplatīšanu, ja ar to radīts būtisks kaitējums;
- finanšu krāpšanu internetā.

Latvijā administratīvā un kriminālatbildība iestājas no 14 gadu vecuma.

Ir vērts zināt, ka par citas personas privātās informācijas nesankcionētu (neatļautu) izmantošanu atbildība ir noteikta Vispārīgās datu aizsardzības regulā.

Arī civiltiesisko atbildību var piemērot par citas personas cieņas un goda aizskārumu.

Ko darīt, ja sastopies ar kaitīgu vai nelikumīgu saturu?

- Ziņo par to platformas administratoriem, viņiem ir juridisks pienākums reaģēt uz ziņojumu, pārbaudīt, vai ziņotais saturs pārkāpj noteikumus, un pieņemt lēmumu par tā dzēšanu.
- Ziņo par iespējamu noziegumu attiecīgām iestādēm, piemēram, Valsts policijai, Bērnu aizsardzības centram, *drossinternets.lv*! Šādi rīkojoties, var palīdzēt cietušajiem (upuriem), no kuriem daudzi nespēj sevi aizstāvēt vai cīnīties.
- Nemudini neētiskus digitālā satura veidotājus turpināt savu darbu, sponsorējot viņus, ziedojot viņu kanāliem vai daloties ar viņu radīto saturu! Atceries, ka tevi var tiesāt kā līdzdalībnieku.
- Nevairo nelikumīga un kaitīga satura patērētāju skaitu!

Noteiktie sodi par pārkāpumiem internetā:

- Par **fizisku vai emocionālu vardarbību pret bērnu** piemēro brīdinājumu vai naudas sodu līdz simt četrdesmit naudas soda vienībām, t. i., līdz 700 eiro (Bērnu tiesību aizsardzības likuma 81. pants).
- Par **neslavas celšanu** vainīgo personu soda ar piespiedu darbu vai naudas sodu (Krimināllikuma 157. pants).
- Par **neslavas celšanu masu saziņas līdzeklī** (arī internetā) soda ar īslaicīgu brīvības atņemšanu vai piespiedu darbu, vai naudas sodu. (Krimināllikuma 157. pants).
- Par **cieņas un goda aizskaršanu**, ja tiek radīts morāls kaitējums, personai ir tiesības vērsties tiesā pret personu, kas ir aizskārusi godu un cieņu, pieprasot kompensāciju (Civillikuma 1635. pants).
- Par **fizisko personu datu nesankcionētu izmantošanu** piemēro administratīvus naudas sodus līdz 20 000 eiro (Vispārīgās datu aizsardzības regulas 83. pants).
- Par **nelikumīgām darbībām ar fiziskas personas datiem, ja ar to radīts būtisks kaitējums**, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai piespiedu darbu, vai naudas sodu (Krimināllikuma 145. pants).
- Par **draudiem izdarīt slepkavību vai nodarīt smagu miesas bojājumu**, ja ir bijis pamats baidīties, ka šie draudi var tikt izpildīti, soda ar īslaicīgu brīvības atņemšanu vai piespiedu darbu, vai naudas sodu (Krimināllikuma 132. pants).
- Par **vairākkārtēju vai ilgstošu citas personas izsekošanu, novērošanu, draudu izteikšanu šai personai vai nevēlamu saziņu ar šo personu**, ja tai ir bijis pamats baidīties par savu vai savu tuvinieku drošību, soda ar īslaicīgu brīvības atņemšanu vai piespiedu darbu, vai naudas sodu (Krimināllikuma 132.1 pants. Vajāšana).
- Par **vardarbīgu materiālu izplatīšanu** (to var klasificēt kā sīko huligānismu) var piemērot naudas sodu no četrpadsmit līdz simts naudas soda vienībām (viena naudas soda vienība ir 5 eiro) (Administratīvo sodu likuma 11. pants).
- Par **16 gadu vecumu nenasniegušas personas pamudināšanu iesaistīties seksuālās darbībās** vai šādas personas pamudināšanu tikties, lai izdarītu seksuālas darbības vai stātos dzimumattiecībās, izmantojot informācijas vai komunikācijas tehnoloģijas vai citu saziņas veidu, ja to izdarījusi pilngadīga persona, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai piespiedu darbu, vai naudas sodu un probācijas uzraudzību uz laiku līdz trim gadiem vai bez tās (Krimināllikuma 162.1 pants).
- Par **rasismu un naida kurināšanu internetā** soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai piespiedu darbu, vai naudas sodu (Krimināllikuma 149.1 pants)
- Par **autortiesību vai blakustiesību pārkāpšanu**, ja ar to radīts būtisks kaitējums ar likumu aizsargātām personas interesēm, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai piespiedu darbu, vai naudas sodu (Krimināllikuma 148. pants).
- Par patvaļīgu (bez attiecīgas atļaujas vai izmantojot citai personai piešķirtas tiesības) **pieklūšanu automatizētai datu apstrādes sistēmai** vai tās daļai, ja tas saistīts ar datu apstrādes sistēmas aizsardzības līdzekļu pārvarēšanu un ja ar to radīts būtisks kaitējums, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai piespiedu darbu, vai naudas sodu (Krimināllikuma 241. pants).

Bērnu tiesību
aizsardzības likums

Krimināllikums

Civillikums

Administratīvo
sodu likums

Vispārīgā datu
aizsardzības regula